

od vodilnih dežel v socialističnem taboru po konceptu reforme. Glede na izid reforme, ki je bila pravzaprav predtakt razpada političnega sistema, sicer ni mogoče reči, da je bila reforma v kateremkoli pogledu uspešna. Vendar pa za zgodovino šolstva, reform in pedagoške stroke vendarle ostaja precej odprto vprašanje o tem, kaj je bilo pravzaprav zares narobe s takratno reformo. Z gotovostjo je mogoče reči predvsem to, da je bil sam poskus reforme pomemben katalizator družbene (politične, ekonomske, itn.) spremembe, da je razprava o reformi že v začetku osemdesetih let bila ena prvih javnih razprav, ki je prebila cenzuro in gotovo je tudi, da je ta razprava vplivala na preoblikovanje reforme. Če upoštevamo, da je sam koncept reforme sledil določenim skandinavskim vzorcem, da je reforma v grobem celo predvidela, četudi nemara ni uporabila natanko tega termina, sedanjí že skoraj žargonski evropski koncept razvijanja »kompetenc«, da je v njej bila vsebovana projekcija nekašne sinteze med splošnimi, posebnimi in praktičnimi znanji, bi najbrž kazalo ponovno premisliti konceptualni domet takratne reforme. Nenazadnje je v polemikah v zvezi z reformo močno napredovala tudi stroka, v kateri so se začele vse bolj uveljavljati metode evalvacije, empiričnega raziskovanja in interdisciplinarno proučevanje fenomenov v vzgoji in izobraževanju. Vzroke za polom reforme pa bi kazalo iskati vsaj v dveh smereh. Prva smer zadeva okvir reforme, ki ni bil primerno postavljen: reformatorji so namreč prepozno začeli upoštevati metodološko načelo, ki ga je iz svoje prakse postavil Torsten Husen, da je namreč pred izvajanjem reforme treba oblikovati politični konsenz. Tudi naklonjenost učiteljev, brez katere je vsaka šolska reforma obsojena na neuspeh, si reformatorji še zdaleč niso zagotovili, da o odklonilnem odnosu strokovne in najširše javnosti niti ne govorimo. Druga smer pa zadeva Husenov koncept dveh kultur: družboslovne in politične, ki sta si v primeru naše takratne reforme prišli navzkriž. Neuspeh takratne reforme bi kazalo čim bolj nevtravno tematizirati, kar bi bilo glede na časovno distanco, navkljub še navzočim političnim občutljivostim, že mogoče. Takratno dogajanje je zapustilo vrsto posledic, o katerih bi si bilo treba priti na jasno. Pertinentno vprašanje bi potemtakem bilo to, koliko je polom reforme povzročil v Sloveniji določen »fazni zaostanek« za drugimi reformami po svetu, saj se reformni cikel, ki se je v osemdesetih letih po svetu zaokrožil, pri nas ni zaključil. Reforma šolstva v Sloveniji v devetdesetih letih je tako morala, mimo vseh nalog modernizacije kurikuluma, še nadoknaditi zaostanke iz obdobja opuščeni in z različnimi utemeljitvami zavrnenih načrtov usmerjenega izobraževanja. Na drugi strani pa bi se lahko spraševali, koliko okvir osamosvojitve jugoslovanske republike v državo na ravni politično učinkujočih predstav o reprodukciji naroda sproža zahteve glede formiranja identite-